

SA EESTI
VABAÕHUMUUSEUM

**ARENGUKAVA
2024-2028**

2023

Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum

Sihtasutus Eesti Vabaõhumuuseum moodustati 1. jaanuaril 2014 Eesti Vabaõhumuuseumi ja Ennistuskoda Kanut ühinemisel. Sihtasutuses on 72,22 ha territooriumiga muuseum, kus eksponeeritakse 82 hoonet, ning kultuuripärandi konserveerimise ja digimise kompetentsikeskus Kanut Tallinna vanalinnas.

Missioon

Eesti Vabaõhumuuseum innustab inimesi hoidma ja väärtustama maaehituspärandit, kultuuritraditsioone ning kestlikku elulaadi.

Visioon

Eesti Vabaõhumuuseum on külastaja- ja keskkonnasõbralik maa-arhitektuurimuuseum ning Eesti üks armastatumaid ja külastatumaid kultuurisihtkohti peredele. Maailmatasemel konserveerimis- ja digimisteenuseid pakkudes panustame museaalide pikaajalisse säilitamisse ja kättesaadavaks tegemisse muuseumides üle Eesti.

Soovitud seisund 2028

- Külastuste koguarv aastas 140 000, sh piletiga külastuste arv 122 000
- Haridusprogrammides osalejate arv aastas 17 500
- Külastajate ja koolitustel osalejate rahulolu üle 90%
- Töötajate rahulolu vähemalt 85%

Väärtused

- **Lugupidamine** - suhtume nii endasse, oma asutusse ja kolleegidesse, meie külastajatesse kui ka partneritesse hoolivalt ja sõbralikult.
- **Koostöö** - oleme avatud ja abivalmid ning teeme ühiste eesmärkide nimel koostööd kõikide osapooltega.
- **Eesmärgistatus** - meie tegevus on läbimõeldud ja mõtestatud, omame selget sihti ning suudame eristada olulist ebaolulisest.
- **Usaldusväarsus** - väärtustame asjatundlikkust ja õpihimu, peame alati kinni kokkulepetest.

Eesmärgid ja olulisemad tegevussuunad

1. OLEME KÜLASTAJASÕBRALIKU JA KESKKONNATEADLIKU MUUSEUMI NING HARIDUSKESKUSENA ÜLETANUD KRIISIEELSE KÜLASTUSTE TASEME.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2028
Külastuste koguarv ¹	96 330	140 000
Perepiletiga külastajate arv	17 790	24 000
Haridusprogrammides ² osalejate arv	15 040	17 500
Muuseumi tuntus ühiskonnas ³	4. koht	Vähemalt 3 tuntuma muuseumi hulgas Eestis ja Tallinnas
Külastajate ja haridusprogrammides osalejate rahulolu muuseumikülastusega	Üle 90%	Üle 90%
Omatulu toodete ja teenuste müügist	1,265 mln EUR	1,75 mln EUR

Olulisemad tegevussuunad:

1.1. KÜLASTATAVUSE TAASTAMINE: Pakume oma külastajatele ehedaid, hariduslikke ja meeldejäädavaid külastuskogemusi kogu elukaare ulatuses. Töötame kriisieelsete külastusmahtude taastamise nimel, eriti puudutab see välituristide (sh kruiisiturismi) osakaalu. Arvestame kõikides oma tegevustes turvalise muuseumikülastuse põhimõtetega. Muuseumi kommunikatsiooni- ja turundustegevuse kaudu jõuavad muuseumi sõnumid võimalikult laiade sihtgruppideni. Koostöös teiste Eesti muuseumide ja Eesti Muuseumiühinguga osalememuuseumikaardi sisetöötamisel ja arendamisel.

1.2. ELAV MUUSEUM: Muuseumi kui perekülastuste sihtkoha atraktiivsuse tõstmiseks jätkame peredele suunatud arendusprojekti "Elav muuseum, Talulapse maailm" elluviimist, sh (1) 2023. a avatud Kolga aida-lauda-raida tegevuskeskuse käivitamine ja turundamine; (2) Karjalapse seiklusraja avamine 2024. a, mis seob muuseumi looduskeskkonna ja ekspositsiooni terviklikuks peredele suunatud harivaks, seikluslikuks ja elamuslikuks rajaks; (3) Kolga talu kui talupidamist ja talutöid tutvustava tegevuskeskuse rajamise ettevalmistamine

1.3. LINLANE MAAL: Võtame uue teemana "Puhkamise kultuur. Linlane maal" fookusesse eestlaste puhkamisharjumused läbi aegade. Eesmärgiks on teemavaldkonna terviklik arendamine, sh vastavasisulise teadus- ja uurimistöö läbiviimine, Baltisaksa suvemõisa Šveitsi villa arendamine ekspositsiooniks ning nõukogudeaegse suvila ületoomine ekspositsiooni.

1.4. NÕUKOGUDE MAELU: Jätkame nõukogude perioodi argielu uuringutega, keskendudes kolhooside algusajale. Kohaldame Sepa talu ekspositsiooni 1950. aastate alguse kolhoosniku elamuks eesmärgiga pakkuda terviklikku ülevaadet II maailmasõja järgsest maaelust ja tutvustada

¹ Sh haridus- ja koolitusprogrammides osalejad

² Ekspositsiooni- ja haridusvaldkonna hariduse ning lõimumis- ja sotsiaalsete programmide töögrupi pakutavad haridusliku sisuga programmid lastele ja täiskasvanutele (sealhulgas lastealaagrid, jõulupeod, lasteaia lõpupeod jne)

³ Kantar Emori muuseumide ja elamuskeskuste tuntuse ja maine uuring, spontaanne tuntus muuseumide arvestuses

külastajale kolhooside asutamist ja algusaega kui üht 20. sajandi olulisemat murrangut Eesti maainimese argipäevas.

1.5. LIGIPÄÄSETAV KÜLASTUSKESKKOND: Arendame uuringutele tuginedes ja teenusdisaini põhimõtetest lähtuvalt kasutajasõbralikku ja igakülgset ligipääsetavat külastusteedkonda, et muuseum ja selles pakutavad tegevused (sh ka digikanalid) oleksid kõikidele sihtgruppidele (sh lapsed ja pered, eakad, erivajadustega inimesed jt) lihtsalt ja mugavalt kättesaadavad. Tutvustame muuseumi kodulehel erivajadusega inimestele pakutavaid võimalusi.

1.6. DIGISTRATEEGIA: Arendame muuseumi lähtuvalt terviklikust ja kaasaegsest digistrateegiast, mis määratleb detailsed eesmärgid ja arenguvajadused digitaalsete teenuste väljatöötamisel ning digilahenduste kasutamisel külastuskogemuse mitmekesistamiseks ja mugavamaks muutmiseks. Digistrateegia raames töhustame koostööd Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskusega, et leida parimad võimalused muuseumi töö toetamiseks turvanõuetele vastavate ja kaasaegsete IT-lahendustega ning tagada muuseumi varustatus kvaliteetsete IT-vahenditega. Arendame järjepidevalt töötajate digi- ja küberturbealaseid kompetentse.

1.7. MUUSEUMIHARIDUS: Uuendame järjepidevalt muuseumi haridusprogramme. Peame oluliseks, et muuseumi haridustegevus toetaks üleminekut eestikeelsele haridusele. Samuti soovime senisest enam tegeleda keskkonnahariduse teemadega, väliseestlaste kogukondadega, kiusuennetuse ja sotsiaalsete oskuste arendamisega ning erivajadustega laste kaasamisega. Kavandame haridustegevusi muuseumiüleselt, suurendame Kuie kooli koordineerivat rolli ning arendame tunnijuhtide süsteemi. Piirkondliku otseturunduse kaudu võtame eesmärgiks jõuda suurema arvu koolideni. Teeme koostööd kooliõpikute kirjastajatega, kajastamaks maa-arhitektuuri ja Eesti Vabaõhumuuseumit koolides kasutatavates õppematerjalides.

1.8. ÜHISKONDLIKUD PROJEKTID: Käsitleme sotsiaalseid ja ühiskonnas aktuaalseid teemasid muuseumi haridus- ja näitustegevuses ning sündmuste programmis. Kajastame senisest põhjalikumalt järgmisi teemasid: tervislik toitumine, loodussäästlik mõtlemine, kultuuriline mitmekesisus ja lõimimine. Kaasame aktiivselt eakaid muuseumi tegevustesse.

1.9. ROHELINE MUUSEUM: Tutvustame kestliku eluviisi põhimõtted oma programmides ja oleme organisatsioonina eeskujuks säästva mõtteviisi juurutamisel. Lähtume oma tegevuses rohelise muuseumi põhimõtetest ja võtame eesmärgiks vastava märgise taotlemise.. Arendusi planeerides (küttesüsteemid, valgustus, transpordivahendid jm) arvestame keskkonnamõjudega..

1.10. ÄRITEENUSTE JA KAUBANDUSE ARENDAMINE: Pakume ettevõtetele ja koostööpartneritele kaasaegseid võimalusi sündmuste korraldamiseks, tagades klientidele muuseumi ruumilisi võimalusi arvestades kvaliteetset teenust ning võimalust muuhulgas tutvuda muuseumi ekspositsiooniga. Arendame muuseumi poode ja toitlustuskohti, nende paiknemist territooriumil (sh suvekohvik) ja pakutavat valikut, mis toetaks suurepäraselt külastuskogemust ja oleks samas seotud muuseumi kajastatavate teemadega. Renoveerime Kolu kõrtsi tööruumid ja tualetid ning parandame kõrtsi ligipääsetavust erivajadustega inimestele. Panustame eristuva kaubavaliku ja funktsionaalse e-poe arendamisse ja turundamisse, mis tõstab nii muuseumi võimekust omatulude teenimiseks kui ka läbi mõtestatud toodete kasvatab inimeste teadlikkust talurahvakultuurist. Äriteenuste arendamisel lähtume põhimõttest, et need toetavad asutuse missiooni ja visiooni ning panustavad eesmärkide saavutamisse.

2. OLEME UNIKAALSETE JA HÄSTI HOITUD KOGUDEGA EESTI JUHTIV MAA-ARHITEKTUURI TEADUS- JA KOMPETENTSIKESKUS.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2028
Inimeste osakaal, kes tunnevad huvi Eesti talurahvakultuuri vastu	59%	üle 60%
Muuseumipublikatsioonide ⁴ / populaarteaduslike artiklite arv aastas	2 / 30	2 / 30
Ettekanded konverentsidel ja seminaridel ⁵	28	vähemalt 30
Üliõpilastööde juhendamine	6	vähemalt 6
Pikaajalist ja nõuetekohast säilimist tagavate hoidlapindade osakaal	44%	vähemalt 45%
MuSi sisestatud I etapi kirjelduste osakaal	82%	retrospektiivselt 100%, tegeletakse uue tulemega
Digitud museaalide osakaal	85%	vähemalt 92%

Olulisemad tegevussuunad:

2.1. UURIMISTEGEVUS: Viime läbi maaarhitektuuri teemavaldkonna uurimist vastavalt maaarhitektuuri- ja teadusstrateegia eesmärkidele. Fookuses on ekspositiooni ja kogude vajadused, suuremad uurimisvaldkonnad on maa-arhitektuuri keskkonnasäästlik hoidmine ja taastamine, energiatõhus renoveerimine, maaehituspärandi hetkeseis ning uurimisteema "Puhkamise kultuur. Linlane maal".

2.2. MAAARHITEKTUURIALANE TEADLIKKUS: Tõstame ühiskonnas maaarhitektuurialast teadlikkust ning suurendame oma mõju maaehituspärandi hoidmisel ja väärtustamisel Eestis. Olulisel kohal on süsteemne teaduskommunikatsioon, et viia uurimustööde tulemused ja taastamisalane oskusteave laiemale avalikkuseni. Samuti soovime laiemalt tutvustada muuseumi kogusid, sh koostades kogusid tutvustava kataloogi.

2.3. NÕUSTAMINE JA KOOLITAMINE: Pakume mitmekülgset, ajakohast ja kõrgetasemelist nõustamis- ja koolitusprogrammi, mis annab spetsialistidele ja huvilistele vajalikud oskused ja teadmised maaehituspärandi hoidmisest ja sellega tegelemisest. Kultuuriministeeriumi, Muinsuskaitseameti ja SA EVM vahelise kokkuleppe raames koolitame valdkonnas tegutsevaid spetsialiste kultuuripärandi (museaalid, taluarhitektuur) säilitamisega seotud teemadel.

2.4. TEADUS- JA HARIDUSKOOSTÖÖ: Edendame koostööd õppeasutustega ja rahvusvaheliste partneritega, arendame praktikantide ja juhendamiste süsteemi ning osaleme siseriiklikes ja rahvusvahelistes uurimisprojektides. Panustame ülikoolide ja kutseõppeasutuste õppetöö läbiviimisse.

⁴ Muuseumipublikatsioonid on sihtasutuse poolt või osalusel koostatud väljaanded, sh raamatud, kataloogid, artiklikogumikud, ajakirjad, õpikud jm. Siin all ei peeta silmas väiksemahulisi infolehti või lühibrošüüre.

⁵ Konverentside ja seminaride all peetakse silmas ettekandeüritusi, mille raames muuseumi teadurid tutvustavad oma uurimistöid laiemale publikule sh. muuseumi teaduspäevad, ajalookonverentsid, kodulooõhtud vms. avalikkusele suunatud üritus.

2.5. SÄILITAMISTINGIMUSED: Parandame museaalide säilitustingimusi ja võimalusi nõuetekohaseks hoiustamiseks. 2026. aasta lõpuks korrastame viilhalli ja 2027. a tegeletakse abihoidlatega. Teeme ettevalmistusi museaalide üleviimiseks pärandihoidlasse.

2.6. MUSEAALHOONETE SEISUKORD: Seirame ja analüüsime pidevalt muuseumi eksponaathoonete seisukorda, tagamaks ajakohase ülevaate investeeringuvajadusest. Museaalhooned on restaureerimiskomisjoni järelevalve all ning viime järjepidevalt ellu nende restaureerimist ja konserveerimist. Koostame konserveerimis- ja restaureerimistöode põhimõtted, tõhustame restaureerimiskomisjoni kui omanikujärelevalve töökorraldust ning loome museaalhoonete seire- ja hooldustrateegia.

2.7. KULTUURIPÄRANDI DIGIMINE: Aastaks 2028 oleme diginud 92 % ja MuSiS on retrospektiivselt I astme kirjeldused sisestatud 100% ulatuses ning tegeletakse II astme kirjelduste ning uue tulme jooksva kirjeldamisega.

3. EESTIS ON KÄTTESAADAVAD TIPPTASEMEL KULTUURIPÄRANDI KONSERVEERIMIS- JA DIGIMISTEENUSED.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2028
Riigile osutatavate lepinguliste teenuste maht	85% ulatuses 18,2 täistööajale taandatud konservaatori ja digiteerija jooksva aasta töötundide mahust	85% ulatuses 18,2 täistööajale taandatud konservaatori ja digiteerija jooksva aasta töötundide mahust
Kanuti teenuste osutamisest laekuv müügitulu	78 000 EUR	125 000 EUR
Rahulolu Kanuti pakutavate teenustega	95%	vähemalt 95%
Konservaatori kutset omavate säilitusspetsialistide osakaal	Kanutis 68% Muuseumis 50%	Kanutis vähemalt 68% Muuseumis vähemalt 50%

Olulisemad tegevussuunad:

3.1. KONSERVEERIMIS- JA DIGIMISTEENUSED: Osutame lähtuvalt riiklust tellimusest Eesti muuseumidele kõrgetasemelist konserveerimis- ja digimisteenust. Otsime täiendavaid rahastusallikaid, et investeerida kaasaegsete seadmete soetamisse (sh nii riistvara kui ka tarkvara), mis võimaldab suurendada teenuste mahtu (mh pakkuda riigile massdigimise teenust) ja tõsta kvaliteeti. Koostöös RKASiga otsime lahendusi töötingimuste parandamiseks, sh puidu- ja metallitöökoja ruumide remondiks.

3.2. MuSiS 2.0: Osaleme koostöös Muinsuskaitseametiga MuSiS 2.0 versiooni väljaarendamisel, eesmärgiga tagada süsteemi konserveerimismooduli vastavus spetsialistide vajadustele.

3.3. PÄRANDIHOIDLAD: Osaleme muuseumide ühishoidlate rajamise projekti ettevalmistustöös, et tagada Eestis kultuuripärandi konserveerimiseks ja digimiseks väga head tingimused.

4. MEIE TÖÖTAJATE RAHULOLU ON KÕRGE NING OLEME VALDKONNAS HINNATUD JA ATRAKTIIVNE TÖÖANDJA.

Möödik	Algtase 2022	Sihttase 2028
Töötajate rahulolu	84%	vähemalt 85%
Tööjõu vabatahtlik voolavus	17%	alla 18%

Prioriteetsed tegevussuunad:

4.1. PERSONALITÖÖ: Kasvatame asutuse atraktiivsust tööandjana. Viime regulaarselt läbi uuringuid töötajate rahulolu hindamiseks ja arendamiseks. Seejuures on kriitilise tähtsusega säilitada võimekus maksta muuseumitöötajatele konkurentsivõimelist töötasu. Pöörame senisest suuremat tähelepanu vaimse tervise probleemidega tegelemisele ning vastava toetussüsteemi väljaarendamisele. Pakume töötajatele tõhusat motivatsioonipaketti ja korraldame ühisüritusi kogu kollektiivi meie-tunde tugevdamiseks.

4.2. KOOLITUSED: Koostame iga-aastaselt koolitusplaani ja pakume töötajatele mitmekülgseid koolitusi, mis toetavad arengukavas toodud eesmärkide elluviimist ja inimeste enesetäiendamise vajadusi. Koolitame järelkasvu ja arendame asutusesisest karjäärimudelit, et tagada võtmeametikohtade täitmine valdkonna professionaalidega.

4.3. VABATAHTLIKUD: Kaasame aktiivselt ja mõtestatult vabatahtlikke muuseumi tegevustesse, laiendades seeläbi muuseumihuviliste ringi, toetades muuseumitöötajate järelkasvu ning aidates läbi viia heal tasemel sündmusi ja projekte.

4.4. TÖÖTINGIMUSED JA -VAHENDID: Parandame töötingimusi ja otsime järjepidevalt võimalusi ruumipuuduse leevendamiseks, sh amortiseerunud, kuid tööruumidena kasutatavate suvemõisa hoonete restaureerimiseks. Uuendame vananenud masinaparki, et tagada muuseumi põhifunktsioonide täitmine ning muuseumiterriooriumi korrashoid.

4.5. TÖÖOHUTUS: Tööohutuse tagamiseks viime ellu tegevusi riskianalüüsil põhineva kava alusel. Panustame töötajate koolitustesse ja väljaõppesse, kvaliteetsetesse töö- ja kaitsevahenditesse ning tööohutusega seotud eeskirjade kaasajastamisse.